

DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ PROJESİ
NİSAN AYI BEYİT EZBERLEME ETKİNLİKLERİ

Bahr isen de katre-i nâciz göster kendini
Gönlüne gir ey gönül ol goncenin şeb- nem gibi
(Şeyhülislam Yahya)

(Ey gönül, deniz bile olsan kendini değersiz bir su damlacığı gibi göster/ şebnem -su damlacığı- gibi sen de o goncanın gönlüne gir.)

Güllü dibâ giydin ammâ korkarım azâr eder
Nâzeninim sâye-i hâr-ı gül-i dibâ seni
(Nedim)

(Ey nazlı sevgilim, üzerinde gül resmi olan ipek elbise giydin amma korkarım o kumaştaki güllerin dikeninin gölgesi seni incitir.)

“Gıtdün ammâ kodun hasret ile cânı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yârânı bile.”

(Neşâti)

(Sen gittin; fakat canı, yani beni, özleminle beraber bırakıp da gittin. Ben, sensiz dostlar sohbetini bile istemiyorum...)

“Âdeme âdem gerektir âdem etsin âdemi
Âdem âdem olmayınca âdem netsin âdemi.”
(Ziya Paşa)

(Adama adam gerekir, adam etsin adamı. Adam, adam olmayınca, adam ne yapsın adamı?)

“Haddeden geçmiş nezaket yâl ü bâl olmuş sana
Mey süzülmüş şîşeden ruhgâr-ı âl olmuş sana.”
(Nedim)

(Nezaket, kuyumcuların altını tel halinde incelttiği araçtan (haddeden) geçerek, senin boyunu posunu oluşturmuş. Şarap, şîşeden süzülerek yanağındaki allığı oluşturmuş.)

“Aşk derdiyle hoşem el çek ilâcımdan tabîb
Kılma dermân kim helâkim zehri dermândadır.”
(Fuzûlî)

(Aşk derdiyle hoşnudum, ey doktor! Bana ilaç verme ki, benim helak olmam; senin derman olsun diye vereceğin zehrindedir.)

“Efendimsin cihânda i’tibârım varsa sendendir.
Miyân-ı âşıkânda iştihârım varsa sendendir.”
(Şeyh Galib)

(Sen benim Efendimsin, benim bu cihanda itibarım varsa sendendir. Aşıklar arasında bir şöretim varsa yine sendendir.)

“Derd-i aşkı gayrıdan sorma ne bilsin çekmeyen
Anı yine aşık-ı nalana söylen söylesin.” (Bakî)

(Aşk derdini başkalarından sormayın çekmeyen ne bilsin. Onu yine inleyen aşığa sorun size anlatsın.)

“Altun ile mîzânda bir gelse dahi zeng
Sıkletde bir olmak ile kıymetde bir olmaz.”
(Kemal Paşazade)

(Sarı bakır, terazide altınla aynı ağırlıkta olmakla kıymette de ona eşit olmaz; (çünkü) ağırlıkta aynı olmak, kıymette denk olmak değildir.)

“Âvâzeyi bu âleme Davûd gibi sal
Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş” (Bâkî)

(Davut Peygamber gibi güzel sesini, yumuşak ve tatlı söyleyişini bütün âleme duyur; bu gök kubbe altında (her şey gelip geçicidir), sana kalacak olan hoş bir sedâ olacaktır.)

“Âyinesi iştir kişinin lâfa bakılmaz
Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde” (Ziya Paşa)

(İnsanın (ne olduğunu anlamak için) sözüne değil işine, eserine bakılır; kişinin aklının derecesi, kendi eserinden belli olur.)

“Bed-asla necâbet mi verir hiç üniforma
Zer-dûz pâlân ursan eşek yine eşekdir.”
(Ziya Paşa)

(Kendisi bozuk olana asalet mi verirmiş üniforma (kılık, kıyafet); altın palan da vursan eşek yine eşektir.)

**“Nice insanlar gördüm, üzerinde elbisesi yok
Nice elbiseler gördüm, içinde insan yok.”
(Mevlana)**

(Dışa, görünüşe, kabuğa önem verenler; içtekini göremez, özü bilemezler. Ancak tam tersi durumda öze önem verenler, dışı da görür ve anlarlar. İçin ve dışın durumunu, uyumunu bilirler.)

**“Çeşm-i insâf gibi kâmile mîzân olmaz
Kişi noksanını bilmek gibi irfân olmaz.”
(Bursalı Tâlib)**

(Yaratılışa ve olaylara) ölçü ile adaletle bakmaktan daha büyük olgunluk olamaz; kişinin başkasının noksanını görmek yerine, kendi noksanını görmesinden daha ileri biliş, anlayış ve medenileşme olamaz.

**“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya devlet cihânda bir nefes sıhhat gibi.”
(Muhibbî_Kanuni Sultan Süleyman)**

(Halk arasında devletten daha önemli bir varlık yoktur; (ancak), hiçbir devlet sağlıkla alınan bir nefes kadar kıymetli değildir, onun yerini tutamaz.)

**“Âdemoğlu âleme üryân gelir üryân gider
Nâle vü efgânile giryân gelir giryân gider.”
(Taşlıcalı Yahya)**

(İnsanoğlu dünyaya çıplak gelir, çıplak gider; feryat ve inlemelerle ağlayarak gelir, ağlayarak gider.)

**“Ehl-i irfan meclisinde aradım kıldım talep
Her hüner makbul imiş; illa edep, illa edep.”**

(Görgülü insanların içinde yıllarca kaldım ve gördüm ki her hüner makbulmüş; ancak edepli olmak hepsinden daha önemliymiş).

**“Sabreyle gönül derdine dermân ere umma
Can atma oda bîhûde cânân ere umma.”
(Hoca Dehhani)**

(Ey gönül sabret; derdine derman bulacağını sanma Sabretmekten başka çaren yoktur. Boş yere canını ateşe atma; sevgilinin geleceğini sanma. Sevgili gelmeyecek.)

KUTADGU BİLİĞ’TEN SEÇMELER

Dil değer buldurur, erdem buldurur,
Dil değer düşürür, kelle vurdurur.
(163.beyit)

Esenlik dilersen, eğer kendine,
Kötü söz söyleme, yön ver diline.
(169.beyit)

Bilerek söylenen söz bilgi olur,
Bilgisizin sözü, başını alır.
(170.beyit)

Bilgisiz insanlar, şüphesiz kördür,
Yürü ey bilgisiz, bilgi gördürür.
(179.beyit)

Bil ki doğan ölür, sözüdür kalan,
İyi sözdür seni, ölümsüz kılan.
(180.beyit)

Yaşlanmaz bir insan, iki şey ile
İyi işlev, bir de iyi söz ile.
(181.beyit)

Kişi doğdu, öldü, sözü kaldı gör,
Kendi gitti insan, adı kaldı gör.
(182.beyit)
Bilgisize benim, yok hiçbir sözüm,
Ey bilgin kölenim, senindir özüm.
(203.beyit)

Mavi gökten indi, yağız yere söz,
İnsanın değeri, söylediği söz.
(210.beyit)

İnsanın gönlü dipsiz bir deniz gibi,
Söz bunun dibinde yatan bir inci.
(211.beyit)

Taştan farksız değil, altın toprakta,
Çıkınca meydana, taç olur başta.
(212.beyit)

Akıl süsü dildir, dilin süsü söz,
İnsan süsü yüzdür, yüzün süsü göz.
(274.beyit)

Servetin bilgiyse, fakirlik yoktur,
Hırsız eli değmez, soygunu yoktur.
(313.beyit)

**HAZIRLAYAN: Alaattin MUTLUBAŞ
TDE Öğretmeni**